

1. Romerriget (27. f.v.t - 476/1453)

Var et kejserrige fra 27 f.v.t til 476, hvor den vestlige del faldt. Den østlige del faldt først i 1453.

Fokus: - Rom bliver til Romerriget - Overgang mellem Republik og Kejserrige - Hvorfor gik Kejserriget under

Problemstillinger:

- Hvordan blev Rom et rige?
- Hvad er forskellen på Forbundsfølle og koloni?
- Hvordan fungerede det politiske system og var det demokratisk?
- Hvad var særligt ved de romerske hære?
- Hvilken betydning fik militærreformen? => Hærfører får magt
- Hvorfor gik Republikken under?
- Hvad var Pax Romana?
- Hvorfor overgik Romerriget til Kristendom?
- Hvorfor kom der flerkejserstyre?
- Hvorfor blev Romerriget delt i Øst og Vest?
- Hvilken betydning havde slavesystemet for Romerriget?
- Hvordan fungerede slavesystemet?
- Hvilke slavekategorier findes der og hvilke forskelle er der?
- Hvilke muligheder var der for slaverne for at blive frie??
- Hvad er Klientssystemet?
- Hvad er en Patron?
- Hvilket materiale har man til perioden, hvad er forskellen på materialet, hvordan har du brugt materiale?

Ord

- Republik = en styreform hvor magten er hos folket, og de embedsmænd der repræsenterer folket.
- Gallien = område der ca. svarer til nuværende Frankrig + Holland
- [[Romanisering]] = Romersk kultur påvirker provinser/områder i romerriget => Accept af Romersk herredømme => Lokale inspireres til at efterligne den romerske livsstil (føj, arkitektur, infraskruktur, sprog og madkultur).
- Decimining = hvis man havde klaret sig dårligt i en krig uddelte kongen/kejseren en sten til hæren. Hver 10. sten var hvid. Hvis man fik en hvis sten, blev man henrettet.
- peculium = den "løn" slaverne får
- Plebejer = borgere "uden slægtsnavne" (pøblen)
- Patricier = Roms "forældre". (æreværdige)

Personer

Gaius Julius Cæsar (100 f.v.t. - 44 f.v.t.)

- Romersk feltherre og statsmand.
- Regerede rom i perioden 49 f.v.t. til 44 f.v.t.
- Var almindelig general indtil han erobrer Galien og derved får magten.
- Grundlagte det [[#1. Triumvirat]]
- I 49 f.v.t. Erobrer Cæsar Rom
- Bliver dræbt af senatorer i 44 f.v.t.

Cicero

Kilder fra Romerriget

Skriftlige kilder

- Vægge
- Gravstene
- Inskrifter på huse
- Historieskrivning
- Biografi
- Skønlitteratur f.eks. komediespil. Her var der fokus på moral og retorik. Det var af og for overklassen.
- Taler
- Filosofiske skrifter Der er ingen originaler (pånær indskrifter). Munke har skrevet teksterne ned (kopier af de originale tekster).

Billedlige kilder og Fund

- Mosaikker
- Brugsgenstande
- Udgravede bygninger
- Buster (Statuer)
- Templer
- etc.

Det Arkæologiske Problem

- Kun den centrale del af Rom, hvor der var offentlige bygninger er udgravet.
 - Pompeji giver et godt billede af en romersk by.
-

Kilder og Noter

[[Slaver i Romerriget]]

Del og Hersk (Tidlig Romersk Politik) Romerne vandt over de Italienske bystater med en overlegen bondehær. Romerne lavede en bilateral traktat (den gavnede begge parter) med hver bystat der blev en **forbunds-fælde**. Forbunds-fællerne skulle afgive noget jord til Rom, og stille soldater. **Romerne blandede sig ikke i statens interne forhold**, og forbundsfælderne skulle ikke betale skat til Rom.

Traktaterne var på mange måder ens, men var alligevel forskellige fra forbunds-fælde til forbunds-fælde. Derfor var det svært for de overtagede bystater at gøre oprør (da de ikke er enige om hvad de gør oprør mod). Der var også mindre grund til oprør, da de for det meste kunne regere over sig selv.

Der var kun forbundsfælder i Italien.

Hvis man boede i **provinserne** skulle man dog **betale skat**. Provinser var besatte områder som Gallien, Egypten og England.

Var Romerne Imperialister? Romerne mente selv at de kun gik i krig når de blev truet. Altså var deres krig en "retfærdig krig" (bellum justum).

Årsager til Roms ekspansion - Rigdom - Stærkt styre - Kampånd: Loyalitet - Militær: Borgerne havde noget at kæmpe for. Borger = Bonde = Soldat. - Konflikter med nabolande - Ingen tabte krige (kun slag) => God morale - Alliancer - Romerne var numerisk overlegne - Velfungerende samfund - [[#Del og Hersk (Tidlig Romersk Politik)]] - Slaver

Konsekvenser af Roms Ekspansion - Stort landområde - Bønner betalte højpris for imperiet/de rige (både i korn og værnepligt) - Mange fattige (der ikke havde råd til mad) - Jorden ejes af de rige - Mangel på bønner senere i Pax Romana - socialt, militært og politisk problem. - Mangel på soldater (bl.a. pga. fattigdom) => lejesoldater (100 f.v.t) => mindre loyalitet i hæren (Hærføren får magten i stedet).

Republikken (509 f.v.t. - 27 f.v.t.) Magtens tredeling: comitia, magistratus og senatus.

Regering i republikken var ledt af to konsuler, der var de højtkommanderende i regeringen. De byttede med at have magt hver måned. Konsulerne var bestyrelsesformænd i folkeforsamlingerne og senatet.

Folkeforsamlinger. Mænd over 18 kunne stemme.

Senatet var et råd af embedsmænd der diskuterede love.

Embedsposter - Kvæstorposten (Finansministeren) - Ædil (mindst 2. Ansvar for: Roms Bygninger, offentlige fester og politiopgaver. Valgt af plebejerne, senere også patriciere) - Præstor (Justitsministeriet) - *Konsul* (2 stk.): Førte legionerne og ledte senatet.

Senatet - Aristokrati : Overklassen har magten. - Tænkt som rådgivende til *embedsmænd* og *folkeforsamlingerne*, **men i realiteten var det herfra mange lovforslag kom fra** - Man kan kun komme med i senatet, hvis man har haft et politisk embede. - 300 medlemmer - Ulønnet

Folkeforsamlinger - Alle frie mandlige romerske borgere - originalt tænkt som lovgivende (Kan sætte love i verden). - Rige har langt flere stemmer en fattige => overklasserepublik.

Hvad Var Skyld I Republikkens Undergang?

- Som Romerriget vokser, vokser problemerne også.
- Korruption hos embedsmændene, da de kun sidder der i et år af gangen, og tager dele af skattepengene til sig selv.
- Romerrigets hær består af værnepligtige bønder, hvilket præsser bondestaten Italien pga. de mange udenlandske krige.
- Landbruget bukker under, da det udkonkurreres af de romerske provinser landbrug. De har storgodser med **slaver som arbejdskraft**.
- Bønderne tager ind til byerne for at tage del i handel- og håndværksbranchen => Bondeklassen forsvinder.
- (100 f.v.t.) Maruis' hærereform. Man begynder at bruge professionelle soldater, der bliver betalt i jords om pension efter 25år. Soldaternes loyalitet ligger nu i større grad hos generalerne, da det er deres sejre soldaterne afhænger af.

1. Triumvirat Cæsar grundlagde et trestyre med tre konsuler: Cæsar, Pompejus og Crassus.

Klientsystemet Blev skabt af mange bønder søger til byerne.

1. (Beneficium) Patreonen gør klienten en tjænsete. (eks. en ansættelse)
2. (Officium) Klienten gør patreonen en tjænsete. (eks. en stemme til et valg)

Klienter kunne også have klienter, og antallet af klienter en patreon havde, var målestol for patreonens magt. Rige familier havde derfor meget magt, både økonomisk og politisk.

Proskriptioner Octavin/Kejser Augustus udryder alle der kunne have haft konspireret mod hans "far" Cæsar.

Rom som By

- Typiske håndværk: Guldsmede, tømere, farvere, skomargere, gravere, smede og pottemagere.
- Tibicines = fløjtespiller
- Serviceerhvervene spillede lige så stor en rolle som produktionserhvervene
- Exporten var stor i starten af Pax Romana

- Butikkerne: parfumerier, smedjer, væverier, slagterier, bagerier ovs.

Det er et typiske resultat af **urbaniseringprocessen** at funktion blev frigjort fra husholdningen og overtaget af erhvernene.

Bagerierne - I byerne Ostia og Pompeji var bagerierne fremtrædende i bybilledet. - I Rom var der mere end 250 pistrina (Bagerier). - Bagerierne var altså et afgørende element i byerne. - Pistor = oftest en møller eller bager.

Valkerne - *Fødevarer var det vigtigste forsyningsproblem i Rom* - Uld var den mest udbredte tekstil - Produktionen af klæder foregik på landet. - **Valkning** = en proces, hvor urin medvirkede til at hærde og blødgøre klæde. - Produktion af klæder var en gammel tradition i Rom.

Byggeri - Byggei spillede en *større rolle i Rom end nogen andre byer*. - Byggerier af forskellige bygninger kunne stå på i adskillige år. Sådanne byggerier kunne omfatte mange professioner: opmålere, arkitekter, sten, marmorhuggere, billedhuggere, mosaiklæggere og møbelsnedkere. - Gav anledning til specialisering for håndværkerne. - Skabte masser af arbejdspladser - Det var risikabelt at overlade arbejdet til slaver specielt i denne branche.

Romerrigets Kolaps Efter Pax Romana går det hele ned af bakke. Der er specielt præs på de nordlige grænser (germanske stammer), hvilket skaber økonomisk krise, da hæreren skal opretholdes.

Presset fortsætter, så kejser Diokletian (284 - 305) får fire generaler/kejsere til at regere sammen (de får hver en del). Selvfølgelig opstår der inbyrdes magtkampe. Kejser/general Konstantin vinder magtkampen i øst (324), opretter hovedstaden Konstantinopel, og fortæller af rigets centrum er rykket væk fra Italien.

Riget opdeles først helt ved kejser Theodosius' død i 395 e.v.t. Det bliver også dødsstødet til det vestlige romerrige. Vestriget ophører endeligt i 476, som produkt af germanske stammers plundring og erobring af Rom.

Det østlige rige ophører først i 1453, da Tyrkere indtager hovedstaden.

Romerretten Og Det Østlige Romerrige Ingen ved det.

Paralleler til i dag Skabte grundlaget for mange grundlægende ideer i vores samfund: - **Demokrati** i form af senat (selvom det var i Grækenland først) - Udvikling af **infraskruktur** som kloaker (Cloaca Maxima), og akvadukter til rindende vand. - Var også det første store rige der måtte bukke under for **kristendommen**. (relegionsfrihed) - Arkitektur

Tidslinje

(753 f.v.t.) Rom bliver et bysamfund. Legenden om Romulus og Remus.

(509 f.v.t.) Republikkens begyndelse Den sidste etrusiske konge fordrives (Dråben er at hans søn har voldtaget en romersk addelskvinde) => Rom bliver en (overklasse)republik. Magten er nu tredelt: Comitia (folkeforsamlingerne) er den lovgivende magt. Senatet er den dømmende og rådgivende magt, og består af tidligere embedsmænd (senatus). Den udøvende magt består af udvalgte embedsmænd (magistratus). Dette er en slagt demokrati, hvor alle mænd over 18 kan deltage i folkeforsamlingerne. Dog havde man flere stemmer hvis man var i et højere samfundslag. Embedsmændene var ulønnede, hvilket gjorde at man skulle være rig, får man kunne være med i senatet.

(500 f.v.t.) Rom er en lille ubetydelig bondestat.

(340 f.v.t.) Latium underlægges Rom

(338 f.v.t.) Vigtig militær sejer, over er italiensk folkeslag.

(326 f.v.t.) Gældsslaveri fraskaffes med lov

(270 f.v.t.) Hele Italien er nu underlagt Rom. Se [[#Del og Hersk (Tidlig Romersk Politik)]]

(264 f.v.t. - 241 f.v.t.) 1. Puniske Krig Karthago (by) har stærke interesser i det sydlige Italien og går i krig med Rom. Rom vinder og erobrer middelhavsøerne Sicilien, Sardinien og Korsika.

(218 f.v.t. - 202 f.v.t.) 2. Puniske Krig Karthagos hærfører Hannibal angriber Italien med krigs-elefanter, og vinder næsten krigen. Rom vinder dog krigen og angriber Karthago direkte.

(149 f.v.t. - 146 f.v.t.) 3. Puniske Krig Rom besejrer Karthago, og får magten i store dele af middelhavsområdet, der tidligere var styret af Karthago. Krigen udrydder blandt andet byen Korinth i slaget der besejrer Grækenland. Grækenland er nu en del af Rom. **Dette er starten på Romerriget!**

(133 f.v.t. - 31 f.v.t.) Tumult Borgerkrige, hærføreres kamp om magten, spændinger mellem rig og fattig.

(140 f.v.t. - 132 f.v.t.) Første Sicilianske slaveopstand (se [[Slaver i Romerriget]])

(133 f.v.t. - 130 f.v.t.) Aristonicus-opstanden (slaveopstand) (se [[Slaver i Romerriget]])

(100 f.v.t. - 100 f.v.t.) Anden Sicilianske slaveopstand (se [[Slaver i Romerriget]])

(100 f.v.t.) Hærdene overgår til professionelle soldater, der efter en årrækkes tjeneste får et stykke land som pension. => Magt til feltherre (senere Cæsar, Pompejus og Crassus)

(88 f.v.t. - 82 f.v.t.) Borgerkrig mellem optimaten (==Hvad er det==) Sulla og popularen Marius. Marius vandt. (==Hvad betød det?==)

(73 f.v.t. - 71 f.v.t.) Spartacus-oprøret (slaveopstand) (se [[Slaver i Romerriget]])

(60 f.v.t.) 1. triumvirat. Pompejus, Crassus og **Cæsar** ingår i en aftale, hvor de deler riget i et trestyre som konsuler.

(53 f.v.t.) Crassus dør

(49 f.v.t.) Julius Cæsar erobrer Galien. Cæsar går i krig med Pompejus og vinder. Rom erobrer han også.

(46 f.v.t.) Cæsar erklærer sig diktator for livstid. Nogle påstår at Cæsar er besægtet med Æneas, som er søn af gudinden Venus. Denne guddommelighed ophøjer Cæcars position.

(44 f.v.t. - 31 f.v.t.) Julius Cæsar myrdes af senatorer, da han har for meget magt. Cæsars (adoptiv) søn Octavian (der arver Cæcars formus og position) får dog sammen Marcus Antonius og Lepodus gjort det af med morderne (2. triumvirat) [[#Proskriptioner]]. Magtkampen ender først i **31 f.v.t.**, da Octavian besejrer Marcus Antonius og Kleopatra. **Octavian tager navnet Augustus**, og regerer romerriget, der nu er et kejserrige. **Republikken går under => Pax Romana**

(31 f.v.t. - ca. 200 f.v.t) Pax Romana Romersk storhedstid, specielt mod slutningen. Dette er en romersk periode præget af fred og udvikling. - Kloak? - Akvadukt - Klientssystemet - Slaver

(27 f.v.t.) Starten af kejserdømmet => Republikkens undergang

(0) Rom har al jord omkring Middelhavet.

(284 - 305) Kejser Diokletian: uddeligerer magten til fire generaler

(313) "Del-kejser" Konstantin bliver nødt til at anerkende kristendommen som statsreligion. Det undergraver kejserens magt, der før var ophøjet til gudestatus.

(314) Konstantin bliver enehærsher i et østlige rige, og grundlægger Konstantinopel som den nye hovedstad for østriget.

(315) Riget opdeles endeligt i vest og øst ved kejser Theodisius' død.

(476) Det vestlige romerrige kolapser. Østriget varer ved, da det har flere handelsryter, og var bedre befæstet.

(530) Romerretten (Corpus Iuris Civilis) forfattes af kejser Justinian. Den sikrer fred i det østlige romerrige. (har været uskreven før)

(531) Romerretten omskrives og omdøbes til Basilika. Den sikrede endvidere fred.

(532) Det østlige romerrige (det Byzantinske rige) kolapser.